БАРЛЫК ИЛЛӘРНЕҢ ПРОЛЕТАРИЙЛАРЫ, БЕРЛӘШЕГЕЗ!

ДУСЛЫК

КПССның ОКТЯБРЬ РАЙКОМЫ ҺӘМ ХАЛЫК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ РАЙОН СОВЕТЫ ОРГАНЫ
ОРГАН ОКТЯБРЬСКОГО РАЙКОМА КПСС И РАЙОННОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга. | №16 (7033) | 8 февраль. 1990 ел. ПӘНҖЕШӘМБЕ | Бәясе 3 тиен.

Сайлауларны — хезмәт уңышлары белән!

Яңа җиңүләргә рухланып

«Агропромхимия» берләшмәсе коллективы еллык планнарны срогыннан алда үтәү өчен хәзердән үк ышанычлы старт алды. Мәсәлән, январь ае планы 82,2 мең урынына 84,3 мең сумга үтәлде. Автомобильләргә барлыгы 2 мең сумлык техник хезмәт күрсәтелде.

Равил Фатыйхович Гыймалетдинов җитәкчелегендәге механикалаштырылган отряд та югары ритм белән эшли. Нәтиҗәдә биредә 52 мең сум урынына 57 мең 800 сумлык эш башкарылды. Филиаллар арасында исә Анатолий Ефимов җитәкчелек иткән Елаур филиалы алдынгылар сафында бара.

Айлык планнарны үтәүгә тракторчылар да шактый зур өлеш керттеләр. Шундыйлардан Вахит Гафуров, Тәлгать Әхмәтов, Александр Убамзаровны атап үтәргә була.

Т. КАНӘФИН,
баш бухгалтер.

Ягулык тоткарланмый

Халыкны ягулык белән тәэмин итүдә өзеклекләргә юл куелмасын. Норлат ягулык белән тәэмин итү конторасы коллективы әнә шундый девиз белән эшли. Январь аенда планын 60000 сум урынына 98000 сумлык итеп үтәде.

Ягулык ташуда шоферлардан аеруча Х. С. Мәгыйзев, төяү эшләрендә М. И. Барсуков, В. В. Михеева өлгерлек күрсәтәләр. Кассир Антонина Григорьевна Михеева адресына да җылы сүзләр әйтергә була. Ул ягулыкны үз вакытында җибәрүне тәэмин итә, вакытны да бушка сарыф итми.

Н. БИКИНЕЕВА,
баш бухгалтер.

Максатларына ирешәләр

НГДУ ОРСы коллективының ел буена куйган күмәк көче һәм тырышлыгы бушка китмәде. Алар үзалдына куйган максатка ирештеләр — еллык планны 6.260 мең сум урынына 6.804 мең сумлык итеп үтәделәр. Агымдагы елның январь аенда исә планда каралган 544 мең сум урынына 589 мең сумлык товар саттылар.

Еллык һәм январь ае планнарын үтәүдә шәһәрдәге беренче номерлы ашханә (мөдире Н. Я. Газизова), беренче номерлы промышленность товарлары кибете (мөдире В. В. Сметанина), өченче номерлы продуктлар кибете (мөдире В.К. Глухов), «Огонек» кибетенең промышленность товарлары һәм продуктлар бүлекләре (мөдирләре Г. Г. Давыдова, М. Н. Галимова), шәһәрнең дүртенче урта мәктәбе (мөдире С. Ф. Әхмәтова), нефть һәм газ чыгару идарәсе ПМКсы (өлкән пешекче Г. З. Фәррахова), нефть һәм газ чыгару идарәсенең битум заводы ашханәләре (пешекче Ф. М. Габдрахманова) аеруча зур өлеш керттеләр.

Л. ЕВСЕЕВА,
баш экономист.

Сынатмыйлар

Хафизов исемендәге колхозның ферма эшчәннәре еллык планнарны вакытыннан алда үтәү өчен аеруча киеренке хезмәт куялар.

Товарлыклы-сөтчелек фермасыннан мөгезле эре терлек симертүче Сәмигулла Нуруллин январь аенда бер яшьтән зуррак булган үгезләрдән 759 грамм артым алды. Шул ук фермадан Рәмзия Сафиуллина белән Сәлимә Җәлалова да сынатмый эшлиләр. Аларның уртача тәүлеклек артымнары 633—623 грамм. Дуңгыз карауучылар арасында исә Нина Микукова, Анна Янилина, Нина Иванова алдынгылыкны үз кулларында тоталар. Алар дуңгызлардан 437—386 грамм үсеш алуга ирештеләр.

Л. КУЛЬМЕТЬЕВА,
баш экономист.

Казан. Ульяновск. Зеленодольск... Хәер, Миннасыйх аганың КамАЗы урарга өлгергән шәһәрләрне санап кына бетереп булырмы икән? 15 еллап сәүдә базасының автогаражында шофер булып эшләү дәверендә җаваплы йөкләрне катлаулы рейсларда ерак-ерак шәһәрләрдән ташырга туры килде аңа. Намуслы һәм тәҗрибәле шоферларның беркайчан нарядны үтәми калганы булмады. Инде КамАЗын алыштырды, әмма һөнәрен үзгәртергә уйламый Миннасыйх ага. Алай гына да түгел, хезмәт биографиясен дәвамлы итәргә ниятли: бүген үзе янына эшкә улы Наилне дә алды. Шулай итеп, Гафуровның төп эшенә остазлык мәшәкатьләре дә өстәлде. Әмма ата кеше шат: димәк, аның һөнәре дәвамлы булачак!

РӘСМИ ХРОНИКА

Партоешма төзелде

Яңа оешкан «Кондырча» ...хуҗалыкара берләшмәсен...ә партия оешмасы төзелде. Партия җыелышында Рөстәм Нургалиевич Мәүлетов партия оешмасы секретаре итеп сайланды.

Р. Н. Мәүлетов

Рөстәм Нургалиевич Мәүлетов 1938 елда Татарстан АССРның Октябрь районы Түбән Норлат авылында туган. Милләте буенча татар, махсус урта белемле. 1967 елдан КПСС члены. 1973 елда Чистай совхоз-техникумын тәмамлый.

Рөстәм Нургалиевич ...нең хезмәт юлын 1953 елда «Дружба» колхозы колхозчысы булып башлый. 1959—1963 елларда Совет Армиясе сафларында хезмәт итә. 1963 елдан 1972 елга кадәр шул ук хуҗалыкта шофер, техника куркынычсызлыгы буенча инженер, комплекслы бригада бригадиры булып эшли. Бер ел Түбән Норлат авылы культура йорты директоры булып тора. 1973—1978 елларда «Дружба» колхозында тракторчы, культуралы көтүлек мөдире, трактор бригадасы бригадиры була. 1978 елдан 1981 елга кадәр халык депутатларының Кормыш авыл Советы председателе вазифасын башкара. 1981 1985 елларда Хафизов исемендәге (элеккеге «Дружба») колхозы председателенең культура-масса эше буенча урынбасары була. 1985 елның январеннан ноябренә кадәр партия комитеты секретаре булып тора. 1985 елдан бүгенгесе көнгә кадәр шул ук хуҗалыкта автомеханик булып эшли.

Секретарь сайланды

Күптән түгел «Родина» колхозы башлангыч партоешмасында партия җыелышы булып узды. Анда Мансур Гасыймович Сәләхетдинов партоешма секретаре итеп сайланды.

Җыелышта КПСС райкомының партия-оештыру һәм кадрлар белән эшләү бүлеге мөдире Ф. Ш. Галимов катнашты.

М. Г. Сәләхетдинов

Мансур Гасыймович Сәләхетдинов 1954 елда Октябрь районының Салдакай авылында туган, милләте буенча татар, махсус урта белемле. 1986 елдан КПСС члены.

М. Г. Сәләхетдинов 1971 елда «Родина» колхозында гади колхозчы булып эшли башлый. 1972—1974 елларда Совет Армиясе сафларында хезмәт итә. 1974—1977 елларда Чистай совхоз-техникумында укый. 1977 елдан 1979 елга кадәр Татарстан АССРның Апас районы авыл хуҗалыгы идарәсендә техника куркынычсызлыгы буенча инженер вазифасын башкара. 1979 елдан бүгенге көнгә кадәр «Родина» колхозында терлекчелек буенча механик булып эшли.

ГАЗЕТА УКУЧЫЛАР ИГЪТИБАРЫНА!

Һәр атнаның җомга көннәрендә 14.00 сәгатьтән 17.00 сәгатькә кадәр СССР Журналистлар Союзы члены «Дуслык» газетасы редакторы Ә. Абдуллин газета укучыларны эшлекле сөйләшүгә чакыра. Районыбыз кешеләре бу очрашуларда үзләрен борчыган проблемаларны, мәсьәләләрне күтәрә, халкыбызның тормыш-көнкүрешен яхшырту буенча тәкъдимнәрен, киңәшләрен әйтә алалар. Газетаның сыйфатын яхшырту турында фикерләр белән уртаклашырга мөмкин.

Сөйләшүнең барышы газета битләрендә яктыртылачак.

Кара. Чагыштыр. Нәтиҗә яса.

Беренче багана — хуҗалыклар исемнәре, икенче — 1990 елның январь аенда район хуҗалыкларында һәр сыердан савылган сөт, ...ренче — 1989 елның шул чоры белән чагыштырганда савылган сөт артык яки ким (килограммнарда), дүртенче — 1989 елда, бишенче — 1990 елда продуктлылык буенча тоткан урыны.

...урин исем.	320	+8	1	1
...веты Ильича»	255	—37	2	5
...арстан»	282	+8	3	2
...ьшевик»	244	—5	4	7
...нәс» совхозы	206	—40	5	16
... Җәлил исем.	255	—17	6	5
...байн»	264	+31	7	4
...зов исем.	238	+4	8	8
...лет Победы»	217	—6	9	13
...ина»	182	—40	10	20

«Восход»	226	+6	11	11
«Россия»	226	+10	12	11
«Рассвет» совхозы	244	+30	13	7
«Алга»	202	—8	14	17
«Правда»	236	+29	15	9
XXI партсъезд исем.	170	—35	16	22
Ульянов исем.	207	+3	17	15
«Путь к коммунизму»	207	+6	18	15
«Знамя Октября»	179	—18	19	21
«Мамык» совхозы	209	+13	20	14

«Сөлчә» совхозы	253	+62	21	6
«Игенче»	187	—1	22	19
Синдряков исем.	187	+22	23	19
«Чишмә»	192	—	—	18
«Таң»	233	—	—	10
«Москва»	224	—	—	12
«Үрнәк»	213	—	—	16
«Заря»	267	—	—	3
Район буенча	221	+4	—	—

1990 елның 4 марты—халык депутатларын сайлаулар көне

868 нче Чирмешән территориаль сайлау округы буенча РСФСР халык депутатлыгына кандидат

Петр Алексеевич ТИМИРЯСОВ

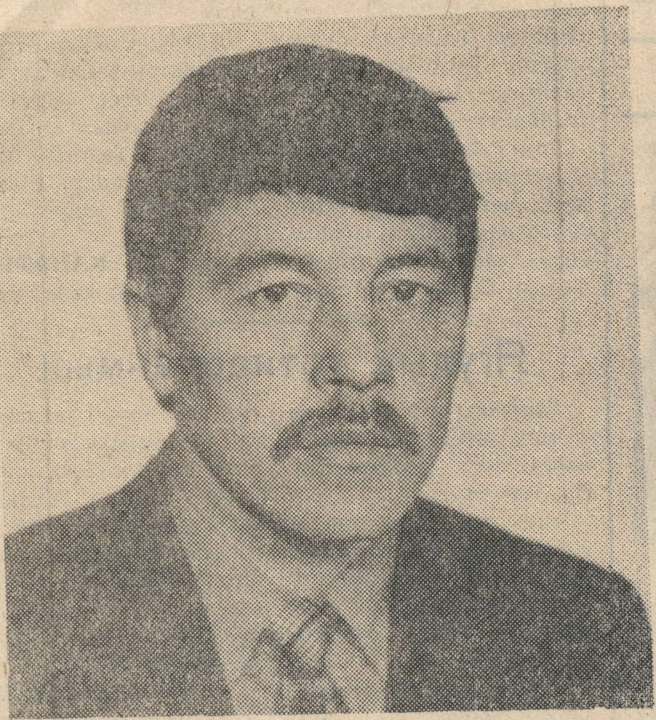

Петр Алексеевич Тимирясов 1955 елда Первомай районының Багана поселогында туган. Милләте буенча чуваш. КПСС члены.

Хезмәт эшчәнлеген Новоильмово урта мәктәбен тәмамлагач, Чирмешән районының Ворошилов исемендәге колхоз колхозчысы булып башлый. 1973 елдан 1975 елгача Совет Армиясе сафларында хезмәт итә. Армиядән соң Алабуга педагогия институтының гомумтехник дисциплиналар һәм хезмәт тәрбиясе белгечлеге факультетын тәмамлый. Ульяновск сигезьеллык мәктәбендә хуҗалык мөдире һәм укытучы, райсельхозтехникада инженер-технолог, Ворошилов исемендәге колхозда машина-трактор паркы мөдире булып эшли. 1988 елда игенчелектә подряд звеносы һәм 1989 елдан аренда звеносы җитәкчесе була.

П. А. Тимирясовның сайлау алды программасының төп нигезләре

Минем сайлау алды программамда кеше, аның ихтыяҗлары һәм интереслары, проблемалары үзәк урын тота. Шуңа да мин гуманлы, демократик социализм өчен хәлиткеч чыгыш ясыйм.

Минемчә, гуманлаштыруга бары тик хокуки дәүләт булдыру, кешенең дәүләт һәм хосусый милекчелектән тайпылуын бетерү, экономиканың бөтен авырлык үзәген кеше ихтыяҗларына буйсындыру, шәхеснең һәрьяклап үсеше өчен шартлар тудыру аркылы гына ирешү мөмкин. Ышанам: хокуки дәүләткә демократик социализмга илдә закон өстенлек итми торып, властьны законсызлык, башкару һәм судка бүлү, экономик производствоны алып баруны экономик рычагларга күчерү, кешегә гражданлык горурлыгын кайтарудан башка күчеп булмаячак.

Мин власть яклы, финанс, материаль ресурслар белән тәэмин ителгән, үз регионнарының социаль һәм экономик үсеше өчен тулы җаваплылык тоючы яңа советлар өчен. Илдә уңай үзгәрешләр мөмкинлеген дә мин Советларның тулы хокуклыгы белән бәйлим.

Экономик өлкәдә мин радикаль экономик реформа, җир, хосусыйлык, җирле үзидарә һәм экономик реформаның үзәген тәшкил итүче башка мөһим законнарны гамәлгә кертү өчен көрәшәчәкмен. Экономикада базар мөнәсәбәтләрен регулировкалауга күчү өчен дә тырышачакмын. Дәүләт бюджетының куллану өлешен киләчәктә тагын да арттыру, халык куллануы товарларын җитештерү сферасынан капиталь салулар бүлүгә, базарларны куллану товарлары белән тулыландыруга ирешәчәкмен.

Авылны төзекләндерүне үземнең гражданлык һәм киләчәктә депутатлык бурычым итеп санаячакмын. Торак пунктларын газификацияләү, аларны төзекләндерү, торак, культура-көнкүреш объектлары, юллар төзү — кичектерүне көтми торган проблемалар. Бюджет средстволарын авыл ихтыяҗлары файдасына кире бүлүгә ирешүне күздә тотам. Промышленность һәм авыл хуҗалыгы производствосы арасында тигезсез алмашуны бетерү өчен көрәшәчәкмен.

Шуның белән бергә, авылда беренче чиратта җирдә хуҗа хисен күтәрү кешенең үз язмышы хуҗасы положениесен күтәрү кирәк, дип саныйм. Шуңа да мин җиргә хосусыйлыкның күптөрле формалары өчен генә түгел, ә бәлки колхоз, аренда подразделениесендә яисә крестьян хуҗалыгында авыл хезмәтчәненең эшчәнлеген, мөстәкыйльлеген һәм хокукын арттыру өчен көрәшәчәкмен. Авылда хуҗалык итүнең барлык формалары бердәм хокуки һәм экономик шартларга куелырга тиеш.

Илдә социаль гаделлеккә, аз тәэмин ителешле гаиләләрне, балаларны, инвалидларны картларны социаль яклау өчен көрәшәчәкмен. Ышанам: җәмгыятебезнең аз тәэмин ителешле өлешенең керемнәре инфляция һәм бәяләрнең күтәрелүеннән ышанычлы сакланырга тиеш.

Мине илдә сәламәтлек саклау һәм спорт, культура һәм белем бирүнең түбән дәрәҗәдә булуы борчый. Шуңа да кешенең яшәешен тәэмин итүче бу сфералар лаеклы урын алсын өчен миңа мөмкин булган барлык средстволар белән дә көрәшәчәкмен.

Мине хатын-кызлар проблемалары, хезмәтнең авыр шартлары, кибетләрдә, поликлиникалардагы чиратлар, көнкүреш хезмәтендәге җитешсезлекләр —хатын-кызга тагын да яхшырак яшәргә, эшләргә һәм балалар тәрбияләргә комачаулык итүче бөтен нәрсә тирән борчый.

Бүгенге көндә экология иң кискен проблемалар белән беррәткә басты. Шул сәбәпле илдә әйләнә-тирәнең һәм экологиянең торышы турында тулы хәбәрдарлык һәм аңлаешлы информация буенча һәрьяклы контроль системасы булдыруны иң беренче чиратка куям. Экологик «пычрак» проектларга каршы көрәшәчәкмен.

Милли мәсьәләләр буенча, мин тулы хокуклы федерация рамкаларында политик, хокукый, экологик һәм культура ягыннан тигез хокук һәм мөстәкыйльлек бирү ягында торам.

Елена Александровна ШӘРИФУЛЛИНА

Елена Александровна Шәрифуллина 1953 елда Куйбышев өлкәсенең Чапаев шәһәрендә туа. Милләте буенча рус. 1989 елдан КПСС члены.

1976 елда Куйбышев медицина институтын тәмамлый.

Үзенең хезмәт эшчәнлеген 1976 елның август аенда Таджикстан ССРның Курган-Түбә өлкәсендәге Калининабад шәһәр участок больницасында врач булып эшләүдән башлый.

1979 елдан Татарстанның Лениногорск шәһәрендәге балалар тудыру йортында акушер-гинеколог.

1988 елдан Лениногорск район үзәк больницасында балалык буенча баш врач урынбасары. Биредә җитәкче эшчәнлеге һәрчак врач практикасы белән янәшә үрелеп бара.

Эшләү дәверендә Е. А. Шәрифуллина үзен яхшы оештыручы, белемле һәм югары квалификацияле белгеч итеп танытты. Аның җитәкчелегендә хатын-кызларга медицина хезмәте күрсәтү яхшырды.

Ул эштә яңа формалар кертү буенча даими эш алып бара: хатын-кызларга цех принцибы буенча, ә 1984 елдан эре промышленность предприятиеләренең үзләрендә врач акушер-гинекологка турыдан-туры кабул итү мөмкинлеге булдырыла, акушерлык-терапия-педиатрия комплекслары ачыла, балалар тудыру йорты аналар һәм балаларны асрау мөмкинлегенә карап эшли, балалар больницасы бригада подрядына күчә. Е. А. Шәрифуллина кайгыртучанлыгында балалар больницасының материаль-техник базасы да ныгытыла. Ул авыл җирләрендә яшәүче балаларга һәм аналарга медицина ярдәме күрсәтүне камилләштерүдә зур эш алып бара.

Иптәш Шәрифуллина медицина хезмәткәрләренең профессиональ осталыкларын күтәрү кебек мәсьәләләргә аеруча зур әһәмият бирә. Производстводан тыш ул җәмәгать эшләрендә активлык күрсәтә: күп мәртәбәләр профсоюз комитеты члены һәм аның председателе итеп сайлана. Озак еллар буена һәм бүгенге көндә дә партия мәгарифе челтәрендә пропагандист.

Ул яшьләр остазы.

Намуслы һәм тырыш хезмәте, җәмәгать эшләрендә актив катнашканы өчен Елена Александровна Шәрифуллина администрация һәм җәмәгать оешмалары тарафыннан төрле төрдәге мактауларга лаек булды.

КПССның Лениногорск шәһәр комитеты пленумы Елена Александровна Шәрифуллинаны 868 нче Чирмешән территориаль сайлау округы буенча РСФСР Верховный Советына депутатлыкка кандидат итеп күрсәтте.

Е. А. Шәрифуллинаның сайлау алды платформасы

Мин политик реформаны тагын да тирәнәйтү, бөтен властьны Советларга кайтару аның куәтле экономик базасы һәм ресурслары булган реаль көчкә әйләндерү ягында торам.

Тормышка ашардай законнар кабул иткәндә, илнең экономикасын савыктыру, социаль мәсьәләләрне хәл итү, җәмгыятьне демократияләштерү, шулай ук совет кешеләренең сәламәтлеген ныгыту һәм саклауга юнәлдерелгән актив социаль политиканы үткәрү ягында торачакмын.

Врач буларак, сайлау алды пратформамның һәм киләчәктәге эшчәнлегемнең нигезендә экология проблемалары ятачак. «Сәламәтлек» комплекслы региональ программасының әйләнә-тирә мохитны саклауга караган өлешен тормышка ашыру, барлык оешма һәм ведомстволарның экологик халәтне яхшыртуда эшчәнлекләрен арттыру өчен тырышачакмын.

Яңа промышленность объектларын бары тик җентекләп экспертиза үткәргәннән соң гына төзи башларга кирәк дип саныйм.

Сәламәтлекне саклау һәм хатын-кызларга, балаларга медицина хезмәте күрсәтүне яхшырту социаль политиканың төп бурычларыннан берсе дип саныйм һәм түбәндәгеләр өчен тырышачакмын:

—эшче хатын-кызларның хезмәт һәм көнкүреш шартларын яхшырту;

—законнар актларын кабул иткәндә, хатын-кызларга производствода зарарлы һәм авыр эштә эшләргә юл куймау;

—өч яшькә кадәрге балаларны карау өчен отпускага түләүне арттыру, бу мәсьәләнең ведомство күләмендә генә түгел, ә дәүләт күләмендә каралуы;

—балалар учреждениеләренең һәм бала тудыру йортларының материаль-техник базасын ныгыту, иске дәвалау учреждениеләрен билгеләнгән срокка реконструкцияләү һәм яңаларын сафка кертү;

—мәктәп укучылары һәм мәктәпкәчә яшьтәге балалар арасында авырулар саны артуга юл куймау;

—мәктәпләрнең гигиена шартларын яхшырту, авыл җирләрендә типовой проект белән мәктәпкәчә яшьтәге балалар учреждениеләре төзүне хәл итүдә булышлык итәчәкмен.

Укучыларны тукландыруның сыйфатын яхшыртуны тәэмин итәрмен.

Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, халыкның сәламәтлеген саклау максатында кече яшьтән үк гигиена тәрбиясе, санитария-агарту, экологик яктан белем бирүгә булышлык итәчәкмен.

Милли мөнәсәбәтләр өлкәсендә КПСС Үзәк Комитетының сентябрь (1989 ел) Пленумында кабул ителгән партия платформасын тулысынча хуплыйм.

Милли проблемаларны кичекмәстән, социаль, экономик һәм җәмгыятебезне демократияләштерү кебек комплекслы проблемалар белән бер үк дәрәҗәдә чишәргә кирәк дип саныйм.

Рапс— табышлы культура

Безнең республикада рапс берничә ел дәвамында игелә. Шуны әйтергә кирәк, аны игүнең нәтиҗәлелеге елдан-ел арта. Моның өчен 1989 елгы күрсәткечләрне карыйк. Әгәр дә 1986 елда республикада 4 мең тонна рапс орлыгы җитештерелсә, узган ел ул 30 мең тоннага кадәр җитте. Шушы чорда рапс хәзерләү 0,8 мең тоннадан 17 мең тоннага җитте. Узган ел белән чагыштырганда, рапс җитештерү һәм хәзерләү ике тапкырдан күпкә артты.

Мондый үрләргә ирешү факторлары берничә. 1987 елда «Татрапс» фәнни-производство берләшмәсе төзү һәм аның махсус хуҗалыкларда рапс чәчүлекләрен концентрацияләүгә курс алуы—шуларның берсе. Һәм, әйтер идем, иң мөһиме дә. 1987 елда андый хуҗалыклар 12 булса, 1989 елда 152 гә җитте.

Тәҗрибә нәрсә күрсәтте соң?

Беренчедән, рапс чәчүлекләре участокларын 20, 30, 50 гектарга бүлгәләмичә, аерым махсус хуҗалыкларда 100—300 гектарда чәчкәндә уңыш та югары. Нәкъ менә «Рапс» системасы белән эшләүче махсус хуҗалыкларның байтагында уңыш арта. Шуның нәтиҗәсе буларак, республикада узган ел рапсның уртача уңышы 10 центнерга (1987 елда 3,7 центнер иде) җитте. Ә менә Аксубай, Әлки, Арча, Баулы, Балтач, Кукмара районнарында рапс нигездә махсус хуҗалыкларда игелде һәм алар бу культураларның һәр гектарыннан 12—15 центнер уңыш җыеп алдылар.

Октябрь районында рапс районның 12 хуҗалыгында 389 гектарда игелде. Һәр гектардан 6,3 центнер уңыш җыелды һәм аны җитештерү планы 25 процентка гына үтәлде. Ә менә Хафизов исемендәге колхоз бу яктан күпләргә үрнәк итеп куярлык. Биредә узган ел бу культура 63 гектар мәйдан биләде һәм һәр гектардан 15,3 центнер уңыш җыеп алынды.

Республикада рапс уңышы анализы күрсәткәнчә, безнең республика өчен рапсның оптималь чәчү мәйданы 150—250 гектар. Рапсның үзкыйммәте анализы да шул турыда сөйли, чөнки аны игү, эшкәртү, җыеп алу өчен махсус техника, химикатлар, киптерү урыннары һ.б. кирәк. Рапсны аз мәйданнарда чәчеп, аны гектарыннан 10 центнер алганда һәм тоннасын 400—1000 сумга реализацияләгәндә дә ул техника, ашлама алуга отылган чыгымнарны акламый.

Икенчедән, рапс җитештерүнең нәтиҗәлелеген күтәрү өчен аның мәйданнарын аерым кешеләргә беркетү мөһим. Бу культураны игү белән подряд, аренда звенолары шөгыльләнгәндә, нәтиҗә бермә-бер яхшы була, чөнки ул даими игътибар таләп итә, аны эшкәртүне аз гына кулдан ычкындырсаң да басуны корткычлар басып китә. Аннары аны дөрес саклый белү дә мөһим, чөнки рапсны ындыр табагына юеш килеш кайтарсаң, ул тиз бозыла.

Тәҗрибә шуны күрсәтте: аз мәйданлы рапсны зур коллективка беркеткәндә, ул еш кына урып-җыюга кадәр барып җитми. Җиткән очракта да рапс ындыр табагында юкка чыга, чөнки бу чорда башка төрле эшләр дә күп була.

Кыскасы, рапска конкрет хуҗа кирәк. Аның технологик үзенчәлекләренә килгәндә, рапс үзенең элеккеге урынына өч елдан соң дүртенче елда кайта. Шуңа да рапс игү звеносына 5—7 кеше кертү кулай. Аларга 600—1000 гектарга кадәр мәйданны ышанып тапшыру һәм чәчү әйләнешендә биләүле пар, уҗым арышы, рапс, сабан культураларын чиратлаштырып чәчү мөһим. Бер сүз белән әйткәндә, югары реализация бәясе, шул ук вакытта югары рентабельлелек яхшы эшләргә һәм яхшы хезмәт хакы алырга теләүчеләрне үзенә тартыр.

Рапс —керемле, акчалы культура. Ә акча, билгеле булганча, сананганны ярата. Шулай булгач, әйдәгез, санап карыйк.

М. ЛЕВИН,
«Татрапс» фәнни-производство берләшмәсе өлкән экономисты.

КҮЕН ДӘФТӘРЕНӘ

Россиядә чөгендердән шикәрне 1800 елда ясый башлыйлар. Беренче шикәр заводы Тула өлкәсендә төзелә.

x x x

Мисырның моннан биш мең елдан да элегрәк төзелгән картасына үзгәрешләр кертергә җыеналар. Галәмнән алынган мәгълүматлар компьютерда эшкәртелгәч, илнең яңа картасы төзеләчәк. Галимнәр фикеренчә, ул файдалы казылма байлыкларны, җир асты суларын эзләүне җиңеләйтергә мөмкинлек бирәчәк.

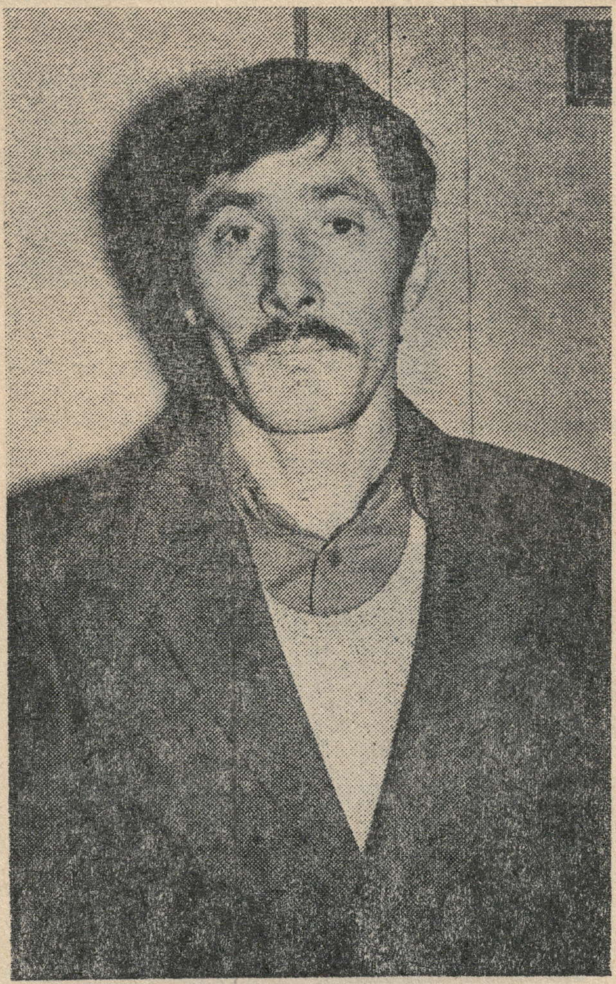

Сез бу фоторәсемдә «Октябрьскагропромхимия» производство берләшмәсендә фидакарь хезмәт куючы тракторчы Җәмил Билдановны күрәсез.

Ул берләшмәдә Әфганстанда интернациональ бурычын үтәп кайтканнан соң, 1985 елда эшли башлый. Кыска вакыт эчендә үзен эш сөючән, намуслы эшче итеп таныта.

Бүгенге көндә Җәмил үзе нярләгән Т-150 тракторына тагылган төягеч белән республиканың 5 районы колхоз-совхозларыннан килгән транспортка минераль ашламалар төяп тора. Үзенә тапшырылган нарядны зур осталык белән башкара. Йөк ташучы транспортның тик торуына юл куймау өчен тырыша.

Аның фидакарь хезмәтеннән коллектив членнары һәм транспортчылар да канәгать.

Рәсемдә: Җ. Билданов.

Терлекчелек алдынгылары

4179 килограмм. Хуҗалыкның алдынгы сыер савучысы, район Советына халык депутатлыгына кандидат Надежда Евгеньевна Кадушкина үткән елда үз группасындагы малларның һәрберсеннән әнә шулкадәр сөт савып алды һәм терлекчеләр арасында җәелдерелгән ярышта беренчелекне яулады.

Икенче урынга лаек булган Валентина Ефремова 3124 килограмм продукция алды һәм үзенең социалистик йөкләмәсен тулысынча үтәде. Бүгенге көндә дә уңган терлекчеләр продукция алуны киметмиләр. Көн саен малларның һәркайсыннан 10 килограммга якын сөт савалар.

М. САФИН,
«Знамя Октября» колхозының партоешма секретаре.

• Иҗат отчетлары бара

Шпаргалка өчен икеле

(тамашачы фикере)

Чираттагы номер «Рус троицасы»ннан күренеш игълан ителгәч, тамашаны сәхнәдән көткән халык, зал аша үтүче үзешчәннәрне күргәч, алкышлап кул чабарга тотынды. Синдряковлылар шулай уйный-бии сәхнәгә күтәрелделәр, музыкаль программаны дәвам иттеләр.

Ул көнне, гомумән, иҗат отчетлары белән чыгыш ясаган өч хуҗалык арасында әлеге хуҗалык үзешчәннәре хәзерлекләре, оешканлыклары һәм башкару осталыклары белән аерылып тордылар. Алда телгә алынган номердан тыш, Владимир Рябин җитәкчелегендәге хор, ирле-хатынлы Раиса һәм Петр Родионовлар башкаруында чуваш халкының җыр һәм биюле уеннары тамашачылар күңеленә хуш килде.

Бу колхозда күп төрле милләт халкы яши. Үзешчәннәр отчетына да аларның һәркайсы вәкиле кергән иде. Сәхнәдә татар, украин биюләре, мордва халкы җыры һәм башкалар да милли үзенчәлекләрен гәүдәләндерде.

Синдряковлыларның тагын бер отышлы ягы—бер төркем талантлы үзешчәннәрне җәлеп итү белән генә чикләнмәгәннәр, массовыйлык өчен тырышканнар. 45 минутлык программалы концертка ике автобус белән һәр бригададан үзешчәннәрне алып килгәннәр.

III Бөтенсоюз халык иҗаты фестивале рамкасында ТАССРның 70, районыбызның 60 һәм Бөек Җиңүнең 45 еллыгы уңаеннан үткәрелгән бу смотрга Кычытканлы үзешчәннәре дә ныклап хәзерләнгәннәр. Хор башкаруында «Татарстан — минем республикам» фестиваль программасы эчтәлегенә җавап бирүен исеменнән үк күрсәтеп тора иде. Аларның программасына да заман сулышы тоеп, халык арасында бүген популяр җыр һәм башка әсәрләр кертелгән иде. Уен кораллары ансамбле, Андрей Константиновның курайда уйнавы, Әминә Йосыповaның, Фәрхать Гыйльметдиновның башкарган номерлары тамашачы күңеленә үтеп керерлек иде. Эфирда якташыбыз Тәлгать Бадыйгинның шагыйрь Гәрәй Рәхим сүзләренә иҗат иткән «Язгы җыр»ы да яңгырады.

Ул көнне «Комбайн» колхозыннан килгән яшь талантлар да эзләнүләр юлында. «Туган тел» җырын башкарганда җеп эрләп, бишек тирбәтеп утыручы ана залда милләтебез белән горурлык хисе уятты. Музыкаль инструментлар уены астында башкарган татар халык биюе, шаян җырларны халык кул чабулар белән билгеләп узды.

Әмма әлеге тамашадан соң калган тәэсирләр күңелдә канәгатьсезлек тудырды. Смотр безнең үзешчәннәр өчен үзенчәлекле фестиваль, милли мәдәният, традицияләрне яңарту, үстерү юнәлешендә КПСС Үзәк Комитетының сентябрь (1989 ел) Пленумыннан соң бара торган яңарыш үзгәрешләрне чагылдырырга тиеш иде. Шул күзлектән чыгып карaганда, борчылыр урын шактый икән әле. Мәдәният дөньясына үзгәртеп корулар бик акрын керә, торгынлык чорындагы стиль һәм алымнар сәнгать сферасында саклана, заман сулышын тою җитешми.

Әмзәлеләр бу яктан аеруча сынаттылар. Отчетка өстән-өстән хәзерләнгән булулары әллә каян күренеп тора. Әйтик, молдаван халык биюен башкаручылар номерны кайчан тәгәллисен белми аптырап калдылар: иптәше сәхнәдән кереп баруын күргәч, икенчесе, бүленеп аңа иярде. Бу хуҗалыкта төп милләт халкыннан тыш руслар, керәшен татарлары да яши. Концертка алардан бер номер да алынмаган иде. Дөрес, партком секретаре Әнвәр Фәссахов үзе рус телендә ике юмореска сөйләде, әмма алары да үзе әйтмешли, биюче һәм җырчылар әзерләнә торганда, вакыт сузу өчен резерв номер гына булып чыкты.

Әмзәлеләр элементар таләп— әсәрнең авторын игълан итеп торуны да кирәк санамаганнар хәтта. Һәр коллектив программаны еллар буе яшәп килгән трафарет сценарий буенча алып бардылар. Һәм аны да, кычытканлылардан кала, шпаргалка буенча, ягъни папка эчендәге әзер тексттан шартлатып кына укыдылар. Бу мәсьәләдә синдряковлылар «остарак» булып чыкты: конферансье чираттагы номерны залга чыгып мәшәкатьләнмичә микрофон аша колуардан гына хәбәр итеп торды. «Комбайн»нан килүче җырчы кыз да гармун уйнаган арада кулына яшеренгән кәгазенә күз төшереп алгалады. Мондый алым өчен укучы янсә студент булса, укытучысы бик тиз чарасын күрер, икеле куяр иде. Әмма тамашачының андый үзешчәннәргә карата, бәхеткә каршы, катгый чарасы юк шул.

Сүз уңаеннан әйткәндә, аларның уңышлы саналган программасында да чатаклыклар тагын юк түгел иде. Отчет концертына номер итеп кертелгән вальс биюе элекке яшьләр кичәләрен искә төшерү өчен генә кирәк санап була.

Милли культура казанышларын чагылдыру, халыкта милли аңны үстерү өчен чакырылган бу иҗат отчетлары тармакта халык хәрәкәтен җанландыру, талантларны ачу, массовыйлык ягыннан да заман таләпләренә җавап бирә алмый әле. Бу юнәлештә эш күп. Тамашачылар белән алдагы очрашуларда отчет тотучыларның һәм аларны оештыручыларның бу кимчелекләрне истә тотуы зарури. Чөнки тамаша залында күп урыннарның буш калуы яшь талантларның иҗат җимешенә үзенчәлекле бәя, югыйсә.

Р. АЙЗАТУЛЛИН.

КИТАП СӨЮЧЕЛӘР ПОЧМАГЫ

Китаплар белән эшләүнең тәмен белә Любовь Семеновна. Һөнәрен сайлауга да шул дөнья белән кызыксыну сәбәпче булмады дип кем әйтә ала? Яшьтән кызыксынучан, яңалыкка омтылучы кыз Алабуга культура-агарту училищесының китапханәчеләр әзерләү бүлегенә җаны теләп, күңеле тартып килгән иде. Хәер, укырга килгәндә барысы да омтылышлы була яшьләрнең. Ә шул омтылышны, активлыкны Любовь Семеновнадай 15 ел буе саклап калучылар, кызганычка каршы, бармак белән генә санарлык. Ерепова аның ни бәһагә төшкәнен үзе генә беләдер. Авыл җирендә китапханәче тыйнак, кайчак хәтта артыгы белән тыйнак һөнәр кешесе итеп санала бит. Ә аның рухи культура, белем, яңалык таратырга сәләтле бик заманча профессия икәнен раслау үзеңнән тора. Любовь Семеновна шуны беркайчан да онытмады.

Бүген ул Биләр Озерода иң хөрмәтле кешеләрдән санала. Өлкән китапханәче исемен йөртә. Ул хезмәт күрсәткән торак пунктта яшәүчеләр тулысынча бригада абонементына тартылганнар. Еш кына китапханәчене производство урыннарына барып хезмәт күрсәткәндә очратырга була. Хәер, китапханәнең дә укучылардан буш торган чагын күрмәссең. Уңган хуҗабикә өе кебек, һәрнәрсә тәртиптә, җиһазлау әйбәт биредә, өстәвенә, китапханәчесе дә гөр килеп аралаша— ничек инде мондый урынга кеше тартылмасын? Әле шунысы да бар: китапханә каршында кызыксынулар буенча «Яшь атеист» һәм «Учак» клублары да эшли.

Әнә шулай барысына да өлгерә Любовь Семеновна. Ул «Путь к коммунизму» колхозының стена газетасы редакторы да. Активлык, инициатива һәм эзләнү— аның тормыш кыйбласы.

Рәсемдә: Биләр Озеро авылы китапханәчесе Л. С. Ерепова.

„Мәңге яшәр исемнәр"

Истәлекне мәңгеләштерергә

Мин Ксения Ивановнаны 1936 елдан бирле белә идем. Авыл врачы —ул үзенең бөтен аңлы гомерен халыкка хезмәт итүгә бирде. 1909 елда Уржум хатын-кызлар гимназиясен тәмамлагач бераз вакыт башлангыч мәктәптә балалар укыта. Нәкъ менә шул елларда авыл врачы булу турында хыяллана да ул. 1914 елдан Ксения Петроград шәһәрендә психоневрология институтында 4 ел укый. Яшь белгеч граждан сугышын Казанда каршылый. Ул анда революция дошманнарына каршы көрәштә актив катнаша. К. Березина 4 ел буе (1918—21 еллар) ревтрибунал секретаре постында була.

Тик 1927 елда Татарстан Наркомздравының клиникасында укуын тәмамлагач кына Чулпан авылына эшкә килә. Ул биредә 40 ел буена участок больницасына җитәкчелек итә. Ксения Ивановна нәкъ менә биредә үзен оста сештыручы итеп таныта да. Ул үзенең бөтен көчен, белемен, бай практик тәҗрибәсен совет кешеләре сәламәтлеген саклауга багышлый, үз-үзенә һәм башкаларга таләпчән була. Бәлки шуңададыр, шифаханәдә һәрвакыт тәртип хөкем сөрде.

К. И. Березина бик күп еллар буена район ВТЭКында член булды, бик күп республика конференцияләрендә катнашты. 1954 елда ТАССР Верховный Советына депутат итеп сайладылар, күп тапкырлар район һәм җирле Советларга депутат итеп күрсәттеләр. 1945 елдан КПСС члены Ксения Ивановна район партия конференцияләрендә катнашып килде.

Ксения Ивановна тырыш хезмәтләре һәм җәмәгать эшчәнлеге өчен Ленин һәм Хезмәт Кызыл Байрагы орденнары, медальләр, РСФСР һәм ТАССР сәламәтлек министрлыгының Мактау грамоталары белән бүләкләнде, «Сәламәтлек саклау отличнигы» билгесенә лаек булды. Ә 1949 елда ТАССРның атказанган врачы дигән мактаулы исем бирелде аңа.

Ксения Ивановна Березина үзенең намуслы хезмәте, эшенә бирелгәнлеге, тирән белемле һәм шәхси сыйфатларга ия булуы белән кешеләрнең күңелендә мәңге онытылмас булып калды. 1977 елның ноябрендә тирә-як халыкларының хөрмәтле кешесе вафат булды. Аннан соң унике ел гомер узды, әмма шул еллар эчендә Ксения Ивановна белән гомер буе янәшә эшләгән Е. Г. Галанина намус белән карап торган кабергә халык сукмагы өзелми.

Әгәр больницага Ксения Ивановна Березина исемен бирсәләр, Чулпан авылы халкы искиткеч шат булыр иде. Бу аларның теләге. Авылдашлар Ксения Ивановнаны якын күрүчеләр, аны белүче кешеләр партия һәм профсоюз оешмалары халык үтенечен кире какмаслар дип ышанып калалар.

Е. АЛЕКСАНДРОВА,
хезмәт ветераны.
Чулпан авылы.

Һәр китап изге

Район үзәк китапханәсенең китап фонды ел саен үсә, тарихи һәм әдәби кыйммәтләргә бай китаплар арта. Бёз, китапханә хезмәткәрләре, халкыбызның Н. М. Карамзинның «Россия дәүләте тарихы» басмасы белән танышуына сөенәбез. Без танылган тарихчы С. М. Соловьевның «Мысль» нәшрияты бастырып чыгарган җыентыгының беренче томын алдык. Күпләрне беренче томда урнашкан «Князьларның шәҗәрә таблицасы», шулай ук «Россиянең борынгы вакытлардагы тарихы» кызыксындыра. «Дөнья халыклары мифы»ның кыйммәтле 2 томлык басмасы әдәби бүлекне тулыландыра.

1990 елда китапханә татар халкының әдәби истәлекне раслаучы ике басмасын алды. Алар гарәп телендә язылган «Коръән», татар телендә язылган «Догалык». Әлеге басмалар кыйммәтле һәм укучылар алар белән кызыксына. Без кечкенә генә китапханәбез олы кешеләр иҗаты белән тулылануына горурланабыз. Шул ук вакытта без кыйммәтле басмаларны саклау турында борчылабыз. Хәл шуннан гыйбарәт, бездә инде китап битләрен ертып алу фактлары еш булды. Бу хәл белән көрәшәбез: китапны ертучылардан, югалтучылардан аның бәясен 10 тапкыр арттырып түләтәбез, меңләгән укучыларны яхшы китаплардан мәхрүм итүчеләрне (яки китапның кыйммәтенә карамыйча) 1—2 елга китапханәдән файдаланудан мәхрүм итәбез. «Коръән» кебек кыйммәтле китапны саклау өчен борчылуыбыз дингә ышанучылар авызыннан «Коръән» һәм «Догалык»ны урлау, битләрен ерту гөнаһ түгел дигән сүзне ишеткәч туды. Бу сүздә генә. Ә чынбарлыкта китапханәгә олы яшьтәге кешеләр «Азат хатын» журналының гарәп әлифбасы язылган битен ертып алырга рөхсәт сорап киләләр, бирмәгәч саранлыкта, кешелексезлектә гаепләләр. Китапларны ертырга беркемгә дә рөхсәт итмибез.

Китапханәнең бурычы —китапларны саклау. Китапларның барысы да изге һәм аларны ертып, пычратып, теләсә ничек сакларга беркемнең дә хакы юк. Культура байлыкларын сакларга һәркем бурычлы.

З. БАДЫЙГИНА,
үзәк китапханәнең хезмәт күрсәтү бүлеге мөдире.

02 хәбәр итә

(1990 елның гыйнварында шәһәрдә һәм районда оператив хәл һәм җәмәгать тәртибе турында мәгълүматлар).

Газета укучыларга мәгълүм булганча, районда предприятие, оешма, колхоз һәм совхозлар күчергән акчага милициягә өстәмә штат алу эше җәелдерелде. Махсус счетка 65 мең сумнан артык акча керде. Өстән шуны әйтәсе килә: бу счетка җәмәгать тәртибе торышына һәм җинаятьчелеккә каршы көрәшкә ваемсыз булмаган һәрбер граждан үзеннән өлеш кертә ала.

* * *

Узган айда 50 кеше җәмәгать урыннарына исереп килгән, 62 кеше вак хулиганлык эшләгән өчен җаваплылыкка тартылды. Бу айда 32 төрле җинаять һәм вакыйга теркәлде. Шулардан 2 җинаять ачылмыйча калды.

* * *

Норлатта яшәүче С. И. Мартынов шикәр заводыннан 20 килограмм шикәр комы урлаган. Җинаять эше кузгатылды, тикшерү алып барыла.

* * *

Киекле авылында яшәүче гражданин Хаҗиморатовның район үзәк больницасыннан бүреген һәм итекләрен урлаганнар һәм ул бу турыда милициягә хәбәр итте. Әйберләрне район үзәк больницасында санитарка булып эшләүче З. А. Чалышева урлаганлыгы ачыкланды. Җинаять эше кузгатылды, тикшерү алып барыла.

* * *

Ай эчендә ике юл-транспорт фаҗигасе булды. 8 январьда Әлмәт УАДы шоферы Ф. Фаворитов КамАЗ машинасында Норлат—Киекле юлында тизлекне арттыра һәм НУРБның КРАЗ машинасын бәрдерә. Ике машина да сафтан чыга, ә шоферлар тән җәрәхәте алалар.

* * *

22 январьда УТТның КРАЗ машинасы шоферы Николай Ильдеткин исерек килеш машина руле артына утыра һәм В. Маликовны бәрдерә. Нәтиҗәдә Маликов тән җәрәхәте ала.

Исерек хәлдә транспортка идарә иткән 31 кеше тоткарланды. Алар арасында Муса Җәлил исемендәге колхоздан А. Гобәйдуллин, Х. Салахов, райпоның ярдәмче хуҗалыгыннан Р. Мотыйгуллин, мөгезле эре терлек симертү буенча хуҗалыкара берләшмәдән М. Әхмәтсафин, 53 нче СМУдан В. Немшанов, А. Андреев, РПУдан М. Әбҗәлимов, ДРСУдан Ю. Фадеев һ.б. бар.

Бер айда 5 янгын чыкты. 3 январьда ит комбинатының кер юу бинасы янды. 9. январьда балаларның ут белән шаяруыннан 2 урында янгын чыкты. Мир урамының 35 йортында Гафурова фатирында төзексезлек нәтиҗәсендә электр гирляндасыннан ут чыкты һәм өй җиһазлары янды. Ломоносов урамы, 34 йортында И. И. Абутьевлар фатирында балаларның ут белән шаяруыннан янгын чыга: яшь балалар өйдә үзләре генә булалар. Бәхеткә каршы күршеләре, 2 нче мәктәпнең 9 нчы класс укучысы Лилия Власова төтен исен сизеп ала һәм фатирга керә. Кыз каушап калмый, тиз генә янгынны сүндерергә керешә һәм янгын көчәя алмый кала. Аңа моның өчен район эчке эшләр бүлегенең Мактау грамотасы һәм кыйммәтле бүләк тапшырылды.

БЕЛДЕРҮ

Габдулла Тукай исемендәге Татар Дәүләт филармониясе җырчысы Минхәмәт Гыйләҗев концерты Октябрь районында 13 февральдән 24 февральгә кадәр дәвам итә.

РЕДАКТОР Ә. У. АБДУЛЛИН.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.

РЕДАКЦИЯНЕҢ АДРЕСЫ: 423000. Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: редактор—2—12—14, 2—22—81, редактор урынбасары һәм җаваплы секретарь—2—10—44, рус теленә тәрҗемә буенча редактор урынбасары—2—14—16, чуваш теленә тәрҗемә буенча редактор урынбасары—2—15—63, агропромышленность бүлеге—2—22—51, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Фидания Хәйретдинова җыйды. Рима ГАНЕЕВА верстка ясады. Клара Бобкова басты. Корректор—Зөлфия Вәлиева.

Нәшрият, полиграфия һәм китап сәүдәсе буенча ТАССР Дәүләт комитетының Октябрьның 50 еллыгы исемендәге Норлат-Октябрь типографиясе.
Күләме—1 басма табак. Заказ 16. Тираж 3.867.